

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
Fakulta sociálních věd
Institut mezinárodních studií

PROTOKOL O HODNOCENÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE
(Posudek oponenta)

Práci předložil(a) student(ka): Bc. Kateřina Majerová

Název práce: Policejní spolupráce na česko-bavorské hranici v letech 1989–2012

Oponoval (u externích oponentů uveďte též adresu a funkci v rámci instituce):

PhDr. Václav Šmidrkal, Ph.D.

Masarykův ústav a Archiv Akademie věd ČR, Na Florenci 3, 110 00 Praha 1

1. OBSAH A CÍL PRÁCE (stručná informace o práci, formulace cíle):

Studentka si dala za cíl vytvořit přehled o vývoji institucionální roviny spolupráce policejních sborů v oblasti česko-bavorského pohraničí od roku 1989 do roku 2012. Pozornost zaměřila hlavně na legislativní rámec této spolupráce a jeho praktické naplňování v každodenních služebních kontaktech mezi příslušníky policejních sborů obou států.

2. VĚCNÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, argumentace, logická struktura, teoretické a metodologické ukotvení, práce s prameny a literaturou, vhodnost příloh apod.):

Studentka na příkladu česko-bavorské policejní spolupráce ověřuje platnost konceptu transakcionalismu, tak jak jej definuje Karl W. Deutsch (s. 7). Takto založená hypotéza předpokládá, že zkvalitňující a zintenzivňující se interakce mezi oběma stranami vede ke vzniku vzájemné důvěry, pocitu sounáležitosti a loajality, které přinášejí stabilitu tohoto systému a mírové řešení konfliktů (s. 8.) Pro získání přehledu o hodnocení spolupráce samotnými policisty autorka využila metodu dotazníkového šetření, přičemž získala 30 vyplněných dotazníků z české a 50 z bavorské strany. Kromě toho uskutečnila také expertní interview s pracovníkem Ministerstva vnitra ČR a písemnou cestou s několika dalšími policisty. Tyto primární prameny bych považoval za nejcennější, protože se obtížně získávají, ale zároveň jsou problematické z hlediska jejich výtěžnosti a interpretace. Na tento problém narazila i sama autorka, když díky datům obsažených v dotaznících nakonec dospívá spíše jen k banálním nebo velmi obecným zjištěním (s. 86–91), z nichž nejdůležitější je závěr, že policisté obou států vnímají vzájemnou spolupráci jako velmi dobrou. Obecně v této rovině diplomní práce chybí konkrétní příklady, které by lépe ilustrovaly, co se skrývá za frázemi o „vzájemné důvěře a úctě, angažovanosti ve spolupráci, kolegiální vůči partnerům za hranicemi, pocitu sounáležitosti, snaze pomoci si, viditelné motivovanosti spolupracovat“ (s. 87) – jakkoliv nezpochybňuji jejich obsah, znějí tyto závěry spíše jako hesla z propagačních materiálů ministerstva vnitra, a nikoliv jako závěr akademicky fundovaného kritického bádání. Stejně tak zjištění, že pokud němečtí a čeští policisté nenaleznou společný jazyk, tak jejich domluva bude nesnadná, je trochu banální (s. 88). Nosnější se tak nakonec jen deskriptivní přehled o vývoji legislativy a její uplatňování v policejní praxi v prostoru česko-bavorského pohraničí v letech 1989–2012 a výsledky dotazníků jsou jen dokreslením situace z úhlu pohledu samotných aktérů. Je tak škoda, že až na výjimky z dotazníků nevyplýnuly konkrétní epizody spolupráce, které by dodaly argumentaci na plastičnosti.

3. FORMÁLNÍ A JAZYKOVÉ ZPRACOVÁNÍ (jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, formální náležitosti práce apod.):

Po formální stránce je diplomová práce v pořádku, autorka správně cituje a odkazuje, grafická úprava je standardní. Výrazně slabší je jazyková úroveň, práce s termíny a formulační schopnosti. Autorka používá některé v češtině neobvyklé obraty – např. „zlatá nit“ (s. 8, s. 60), zatímco by na tomto místě byla běžnější „červená nit“. Stejně tak mám pochyby o vhodnosti použití přídavného jména „mírová“, při hodnocení spolupráce mezi českou a bavorskou/německou policií. „Mírová spolupráce“ spíše evokuje obecný protiklad ke stavu války, ale zde jde spíše o sousedskou vstřícnost – ani vztahy před rokem 1989 bychom asi neoznačili za válečné, ale spíše za odměřené, podezřívavé atd. Státní hranici studentka považuje za místo „kontaktu a střetu“ (s. 17), resp. tvrdí, že po roce 1989 „nebyla jenom místem střetu, ale začínala být i místem kontaktu“ (s. 35). Není zřejmé, v čem spočívá ona dichotomie „střetu“ a „kontaktu“ a proč před rokem 1989 nebyla hranice místem kontaktu, ale jen místem střetu? Není střet také kontaktem? V práci mi také chybí přesnější vymezení toho, co studentka označuje jako „hranice“, a také reflektované používání tohoto pojmu – jednou jde o hranici jako o fyzický prostor, jindy

o metaforu (s. 58). Podobně je tomu s pojmem „železná opona“, který byl původně metaforou, v tomto případě je užíván jako proprium. Jako nevhodné pro odbornou práci se mi zdá opakované použití „novinářského“ obratu o otvírání hranice (s. 18). Otevřít lze dveře, ale jak se otevírá hranice? Přibližně tomuto výrazu sice rozumíme, ale co to přesně znamená? Máme tomu rozumět tak, že ono „otevření hranice“ má jenom dvě polohy – on/off?

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z diplomové práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek, naplnění cíle apod.):

Občas se autorka dopouští, spíše z nedbalosti, různých úletů. Tvrdí, že „česko-bavorská hranice je z pohledu historického charakterizována jako velmi stabilní mezistátní hranice, protože už několik staletí nedošlo k výrazným územním posunům“ (s. 18) – až na onen fatální posun v letech 1938–45..., o němž ostatně autorka ví, jak ukazuje nepřilíživější formulace o stránku dál: „Na základě tzv. mnichovské dohody (1938) byla za účelem vyřešení národnostní otázky v Československu státní hranice posunuta na úroveň hranice etnické“ (s. 19). Stejně tak zůstávám v rozpacích z vět typu: „Po roce 1989 byly z Bavorska slyšet hlasy sudetských Němců požadující právo na vlast“ (s. 69), které jsou svou formulací nešikovné. Obecně mám dojem, že autorka přeceňuje význam roku 1989 jako cézury a nepřipouští si možnou kontinuitu. Autorka dále tvrdí, že po roce 1995 „vnitřní hranice schengenského prostoru zůstala jazykovou hranicí“ (s. 65). Schengenský systém nemá v žádném případě za cíl dělat ze státních hranic hranice jazykové a jsem přesvědčený o tom, že autorka ví, co je skutečným smyslem Schengenského systému, ale tato věta je bohužel dalším případem nedomyšlené formulace. Sečteno a podtrženo, jedná se v tomto ohledu o řadu malých jazykových a formulačních drobností, které ale degradují úroveň diplomové práce, protože snižují její srozumitelnost, rozměňují přesnost vyjádření a nakonec, což je relativně nejmenší prohřešek, porušují mluvnická pravidla. Vedle toho uznávám, že autorka umí najít a použít silný argument (reakci Bavorska na vstup Česka do Schengenského systému dává do souvislosti s podobnou reakcí na vstup Rakouska v roce 1998 /s. 69/), ale takových míst je v práci bohužel málo. Většina textu je přehledem právních dokumentů a jejich významem pro policejní praxi.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (jedna až tři):

1.) Studentka na základě krátkého tiskového sdělení bavorské vlády tvrdí, že po zrušení hraničních kontrol v roce 2007 se bavorské obavy ze zvýšení kriminality údajně nenaplnily, ba naopak došlo ke snížení kriminality (s. 70–71). Jak je tudíž možné vysvětlit opakované zprávy v německém i českém tisku o tom, že kriminalita vlivem odstranění kontrol naopak vzrostla (pašování pervitinu, krádeže automobilů, vloupání, nelegální migrace) a obyvatelstvo i jeho politická reprezentace (konkrétně bavorský ministr vnitra Joachim Herrmann) volají po protiopatřeních? Tyto zkušenosti také vedou Německo k odmítání dalšího rozšiřování Schengenského prostoru o Bulharsko a Rumunsko a ke snahám nalézt náhražku za kontroly na hranicích – např. tzv. závojové pátrání nebylo zavedeno úplně bezdůvodně a bezhlavě prosazováno proti odporu české vlády a pravděpodobně i Evropské komise, ale zřejmě bylo motivováno praktickou potřebou bojovat proti nárůstu kriminality v pohraničí. Jak to tedy s nárůstem/poklesem kriminality v pohraničí po roce 2007 je?

2.) Pokud si policisté v obou státech v rámci příhraniční spolupráce dokázali vytvořit pocit vzájemné solidarity, jak velkou roli v tomto procesu sblížení hrála skutečnost, že k ní byli okolnostmi donuceni? Ve studii „Hranice probíhají vodním tokem“ o vztazích mezi obyvateli Českých Velenic a rakouského Gmündu autoři Muriel Blaive a Bertold Molden dospěli k závěru, že se po roce 1989 obyvatelé těchto dvou těsně sousedících obcí příliš nesblížili a nadále mezi nimi panovaly staré předsudky. Znamená to, že zkoumaní policisté jsou v tomto ohledu výjimkou a jak tuto výjimku vysvětlit?

3.) Rozšíření Schengenského prostoru o Českou republiku a další země v roce 2007 podle autorky nepřineslo policejním sborům žádné nové formy policejní spolupráce. Co tedy ono dlouho očekávané, oslavované i zatracované rozšíření Schengenského prostoru o další země z pohledu policistů znamenalo?

6. DOPORUČENÍ / NEDOPORUČENÍ K OBHAJOBĚ A NAVRHOVANÁ ZNÁMKA (výborně, velmi dobře, dobře, nevyhověl):

Práci doporučuji k obhajobě. Navrhuji hodnocení **velmi dobře**.

Datum: 14. června 2014

Podpis: